

บทที่ 5

สรุปผลการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

ผลการประเมินผลความสัมพันธ์ระหว่างพฤติกรรมการบริหารงานของหัวหน้าการประถมศึกษาอำเภอและขวัญกำลังใจของบุคลากร ในสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอ ในจังหวัดนครราชสีมา สรุปผลได้ดังนี้

5.1 วัตถุประสงค์ของการวิจัย

- 1) เพื่อประเมินพฤติกรรมการบริหารงานของ หัวหน้าการประถมศึกษาอำเภอ
- 2) เพื่อประเมินขวัญกำลังใจของบุคลากรในสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอ
- 3) เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างพฤติกรรมการบริหารงาน ของหัวหน้าการประถมศึกษาอำเภอและขวัญกำลังใจของบุคลากร

5.2 ขอบเขตของการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ มุ่งที่จะประเมินและศึกษาความสัมพันธ์ ระหว่างพฤติกรรมการบริหารงานของ หัวหน้าการประถมศึกษาอำเภอ และขวัญกำลังใจของบุคลากร ในสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอในจังหวัดนครราชสีมา ปี 2538 เท่านั้น

5.3 การดำเนินการวิจัย

5.3.1 ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

- 1) ประชากร ที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้เป็นบุคลากรในสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอ ในจังหวัดนครราชสีมา จำนวน 396 คน ประกอบด้วย

- (1) ผู้บริหารในสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอ ได้แก่ หัวหน้าการประถมศึกษาอำเภอจำนวน 25 คน

(2) บุคลากรในสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอ ได้แก่ ผู้ช่วยหัวหน้าการประถมศึกษาอำเภอ ศึกษาพิเศษ หัวหน้างานบริหารทั่วไป หัวหน้างานการเงินและพัสดุ และเจ้าหน้าที่ทั้งที่เป็นข้าราชการพลเรือนและข้าราชการครู จำนวน 371 คน

2) กลุ่มตัวอย่าง

ใช้ประชากร จำนวน 396 คน เป็นกลุ่มตัวอย่าง

5.3.2 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ เป็นแบบสอบถามที่ผู้วิจัยได้พัฒนาขึ้นเองและปรับปรุงจากแบบสอบถามงานวิจัยของ ขจร วงศ์ศรีเผือก (2533) ประสพ รัตนคุณ (2533) โดยผ่านความเห็นชอบและการตรวจสอบแก้ไขจากอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ และผู้เชี่ยวชาญตามขั้นตอนอย่างสมบูรณ์ เครื่องมื่อดังกล่าวมีค่าสัมประสิทธิ์ความเที่ยงเท่ากับ 0.95

5.3.3 การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยเก็บแบบสอบถามด้วยตนเองในบางส่วน ระหว่างวันที่ 23 กุมภาพันธ์ 2538 - 10 มีนาคม 2538 และขอความร่วมมือจากสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอ ดำเนินการเก็บ และจัดส่งแบบสอบถามส่วนที่เหลือคืนผู้วิจัย ผู้วิจัยส่งแบบสอบถามไปทั้งสิ้น 396 ฉบับได้รับกลับคืนมาเป็นแบบสอบถามฉบับสมบูรณ์ 382 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 96.46

5.3.4 การวิเคราะห์ข้อมูล

ข้อมูลที่ได้จากแบบประเมิน แบบตรวจสอบรายการ วิเคราะห์โดยการหาค่าร้อยละแบบมาตราส่วนประมาณค่า วิเคราะห์โดยการหาค่ามัธยฐานเลขคณิต และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน การศึกษาความสัมพันธ์ วิเคราะห์โดยการหาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์

5.4 สรุปผลการวิจัย

การวิเคราะห์ข้อมูลต่าง ๆ สามารถสรุปเป็นผลการวิจัยได้ดังนี้

5.4.1 สถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม ผู้ตอบแบบสอบถามประกอบไปด้วย ผู้บริหาร คือ หัวหน้าการประถมศึกษาอำเภอ และบุคลากรในสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอ ซึ่งจำแนกสถานภาพได้ดังนี้

1) หัวหน้าการประถมศึกษาอำเภอ จำนวน 24 คน เป็นเพศชายทั้งหมด ส่วนใหญ่มีอายุระหว่าง 45-50 ปี คิดเป็นร้อยละ 33.33 มีอายุราชการ 25 ปีขึ้นไป

คิดเป็นร้อยละ 58.33 อายุราชการระหว่าง 20-24 ปี คิดเป็นร้อยละ 16.67 มีวุฒิ
ปริญญาตรี คิดเป็นร้อยละ 54.17

2) บุคลากรในสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอ จำนวน 358 คน เป็นเพศ
ชาย คิดเป็นร้อยละ 45.25 เพศหญิง คิดเป็นร้อยละ 54.75 ส่วนใหญ่อายุระหว่าง
25-29 ปี คิดเป็นร้อยละ 21.79 มีอายุราชการระหว่าง 5-9 ปี คิดเป็นร้อยละ
27.37 มีวุฒิปริญญาตรี คิดเป็นร้อยละ 66.48

5.4.2 พฤติกรรมการบริหารงานของหัวหน้าการประถมศึกษาอำเภอ

จากการประเมินของหัวหน้าการประถมศึกษาอำเภอ และบุคลากรในสำนักงาน
การประถมศึกษาอำเภอ พบว่า โดยภาพรวมและรายชื่อหัวหน้าการประถมศึกษาอำเภอ
มีพฤติกรรมด้านการปฏิบัติงาน พฤติกรรมด้านการปฏิบัติตน และพฤติกรรมด้านความ
สัมพันธ์กับบุคคลอื่น ปฏิบัติอยู่ในระดับต่าง ๆ ดังนี้

1) พฤติกรรมด้านการปฏิบัติงาน พบว่า หัวหน้าการประถมศึกษาอำเภอมี
พฤติกรรมการปฏิบัติโดยภาพรวม และรายชื่อปฏิบัติอยู่ในระดับ "เหมาะสมดี" ยกเว้น
เรื่องปฏิบัติงานตามกฎระเบียบข้อบังคับขนบธรรมเนียมของทางราชการ กระทำตนให้
เป็นตัวอย่างที่ดีในการปฏิบัติงาน ปฏิบัติงานและติดตามงานที่ได้รับมอบหมาย และปฏิบัติ
หน้าที่ตรงตามเวลาที่ทางราชการกำหนด ซึ่งหัวหน้าการประถมศึกษาอำเภอประเมิน
ตนเองอยู่ในระดับ "เหมาะสมดีมาก" ตามลำดับ

2) พฤติกรรมด้านการปฏิบัติตน พบว่า หัวหน้าการประถมศึกษาอำเภอ มี
พฤติกรรมการปฏิบัติโดยภาพรวม และรายชื่อปฏิบัติอยู่ในระดับ "เหมาะสมดี" ยกเว้น
ข้ออื่น ๆ เช่น การแต่งกายมาปฏิบัติหน้าที่ราชการ สุภาพเรียบร้อย ถูกกาลเทศะ
หัวหน้าการประถมศึกษาอำเภอปฏิบัติอยู่ในระดับ "เหมาะสมดีมาก"

3) พฤติกรรมด้านความสัมพันธ์กับบุคคลอื่น พบว่า หัวหน้าการประถมศึกษา
อำเภอ มีพฤติกรรมการปฏิบัติโดยภาพรวมและรายชื่อปฏิบัติอยู่ในระดับ "เหมาะสมดี"
ยกเว้น ต้อนรับผู้มาติดต่อด้วยความเป็นมิตรและไม่ถือตัว ยอมรับฟังความคิดเห็นและ
ข้อเสนอแนะในการปฏิบัติงาน หัวหน้าการประถมศึกษาอำเภอประเมินตนเอง อยู่ใน
ระดับ "เหมาะสมดีมาก" ตามลำดับ

5.4.3 ขวัญกำลังใจของบุคลากรในสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอ

จากการประเมินของหัวหน้าการประถมศึกษาอำเภอและบุคลากร ในสำนักงาน
การประถมศึกษาอำเภอพบว่าโดยภาพรวมและรายด้านบุคลากรในสำนักงานการประถม
ศึกษาอำเภอ มีความพอใจในด้านความรู้สึก เป็นส่วนหนึ่งของหน่วยงาน ความรู้สึก

รับผิดชอบในหน้าที่ ความรู้สึกประสบผลสำเร็จ ความรู้สึกมั่นคงในการทำงาน ความรู้สึกพอใจในการทำงานและความสัมพันธ์ในหน่วยงาน อยู่ในระดับต่าง ๆ ดังนี้

1) ความรู้สึกเป็นส่วนหนึ่งของหน่วยงาน พบว่า บุคลากรในสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอ มีความพอใจโดยภาพรวมและรายข้ออยู่ในระดับ "มาก" มีความพอใจมากใน 3 อันดับแรกคือ รู้สึกภูมิใจและพอใจที่ได้ทำงานในสำนักงานนี้ รู้สึกพอใจเมื่อได้ยินคำกล่าวชมสำนักงาน และสำนักงานของท่านจัดไว้อย่างเป็นระเบียบและเอื้อต่อการปฏิบัติงานตามภารกิจ ตามลำดับ

2) ความรู้สึกรับผิดชอบในหน้าที่ พบว่า บุคลากรในสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอมีความพอใจโดยภาพรวมและรายข้ออยู่ในระดับ "มาก" ทุกข้อ มีความพอใจมากใน 3 อันดับแรก คือ ตระหนักว่าการให้บริการแก่ครูและโรงเรียน ในสังกัดเป็นหน้าที่ของท่าน เข้าใจบทบาทอำนาจและหน้าที่ของท่านอย่างชัดเจน และสามารถที่จะปฏิบัติงานส่วนใหญ่ให้สำเร็จลุล่วงได้ด้วยตัวของท่านเอง ตามลำดับ

3) ความรู้สึกประสบผลสำเร็จ พบว่า บุคลากรในสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอ มีความพอใจโดยภาพรวมและรายข้ออยู่ในระดับ "มาก" ทุกข้อ มีความพอใจมากใน 3 อันดับแรก คือ สำนักงานของท่านมีการประสานงานกับหน่วยงานอื่นและโรงเรียนในสังกัดเป็นอย่างดี ผู้บังคับบัญชาเปิดโอกาสให้ท่านทำกิจกรรมต่าง ๆ ตามความสามารถของท่าน และเพื่อนร่วมงานของท่านให้ความร่วมมือในการปฏิบัติงานด้วยดีตามลำดับ

4) ความรู้สึกมั่นคงในการทำงาน พบว่าบุคลากรในสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอ มีความพอใจโดยภาพรวมและรายข้ออยู่ในระดับ "มาก" ทุกข้อ มีความพอใจมากใน 3 อันดับแรก คือ มีความเชื่อมั่นในการบริหารงานของผู้บังคับบัญชาจะทำให้สำนักงานก้าวหน้ายิ่งขึ้น ผู้บังคับบัญชาไม่ใช้อารมณ์ตำหนิหรือลงโทษผู้ใต้บังคับบัญชาและสามารถที่จะปรึกษาหารือขอคำแนะนำจากผู้บังคับบัญชาของท่าน ทั้งในเรื่องส่วนตัวและการทำงาน ตามลำดับ

5) ความรู้สึกพอใจในการทำงาน พบว่าบุคลากรในสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอมีความพอใจโดยภาพรวมและรายข้ออยู่ในระดับ "มาก" มีความพอใจมากใน 3 อันดับแรกคือ สามารถใช้ความรู้ความสามารถของท่านปฏิบัติงานได้อย่างเต็มที่ มีความสุขในการปฏิบัติงานในหน้าที่ที่รับผิดชอบ และตำแหน่งที่ปฏิบัติงานในขณะนี้ตรงกับความต้องการตามลำดับ

6) ความสัมพันธ์ในหน่วยงาน พบว่า บุคลากรในสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอ มีความพอใจโดยภาพรวมและรายข้ออยู่ในระดับ "มาก" ทุกข้อ มีความพอใจมากใน 3 อันดับแรก คือ ผู้บังคับบัญชาให้ความร่วมมือกับท่านในการแก้ปัญหาต่าง ๆ ภายในสำนักงานด้วยดี ท่านและเพื่อนร่วมงานมีความสามัคคี สนิทสนมและเป็นกันเอง และการติดต่อสื่อสารระหว่างท่านกับเพื่อนร่วมงานเป็นไปด้วยความรวดเร็วและถูกต้องตามลำดับ

5.4.4 ความสัมพันธ์ระหว่างพฤติกรรมการบริหารงานของหัวหน้าการประถมศึกษาอำเภอและขวัญกำลังใจของบุคลากร

จากการศึกษา ความสัมพันธ์ระหว่างพฤติกรรมการบริหารงานของ หัวหน้าการประถมศึกษาอำเภอและขวัญกำลังใจของบุคลากร ในสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอ พบว่า พฤติกรรมการบริหารงานของหัวหน้าการประถมศึกษาอำเภอ มีความสัมพันธ์กับขวัญกำลังใจของบุคลากรในสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอในระดับสูงและ เป็นความสัมพันธ์ในทางบวกอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

5.5 อภิปรายผลการวิจัย

จากการศึกษาวิจัยครั้งนี้ มีประเด็นที่น่าสนใจและสามารถนำมาอภิปรายได้ดังนี้

5.5.1 พฤติกรรมการบริหารงานของหัวหน้าการประถมศึกษาอำเภอ

1) การประเมินพฤติกรรมปฏิบัติงาน ของหัวหน้าการประถมศึกษาอำเภอ พบว่า พฤติกรรมปฏิบัติงาน ของหัวหน้าการประถมศึกษาอำเภอโดยภาพรวมอยู่ในระดับ "เหมาะสมดี" ทุกข้อ เรียงตามลำดับค่าเฉลี่ยสูง 3 อันดับแรก ดังนี้ สามารถตีความวินิจฉัย ระเบียบ กฎหมาย ที่ใช้ในการปฏิบัติงานนำไปสู่การปฏิบัติงาน ได้อย่างถูกต้อง ปฏิบัติตามกฎหมาย ระเบียบ ข้อบังคับขนบธรรมเนียม ของทางราชการ และกระทำตนให้เป็นตัวอย่างที่ดีในการปฏิบัติงาน ซึ่งเป็นผลมาจากนโยบาย ของสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ ในการคัดเลือกบุคคลเข้าสู่ตำแหน่ง โดยการสอบคัดเลือก ซึ่งได้ดำเนินการมาแล้วตั้งแต่ปี พ.ศ. 2525 และบุคลากรดังกล่าวได้รับการพัฒนาโดยผ่านกระบวนการฝึกอบรม จากสถาบันพัฒนาผู้บริหารการศึกษา ของกระทรวงศึกษาธิการ และหน่วยงานในสังกัดเป็นประจำทุกปี ผลการวิจัยนี้สอดคล้องกับผลงานวิจัยของกองมาตรฐานวิชาชีพครู (2533) พบว่า คุณลักษณะของครูตามจรรยาบรรณ และวินัยตามระเบียบประเพณีครู พ.ศ. 2526 ที่ได้จากการศึกษา คือ มุ่งมั่นในผลงาน

ตรงเวลา ปฏิบัติตามกฎหมายระเบียบ มีความตั้งใจในการสอน สุกภาพเรียบร้อยผลงานวิจัยของ สนั่น จรัสแผ้ว (2537) พบว่า ผู้อำนวยการการประถมศึกษาจังหวัดผู้ช่วยผู้อำนวยการการประถมศึกษาจังหวัด หัวหน้าฝ่าย และหัวหน้างาน หรือเจ้าหน้าที่ มีพฤติกรรมการปฏิบัติงาน อยู่ในระดับ "ดี" ผลงานวิจัยของ วรเทพ วรพัฒนานนท์ (2535) พบว่า หัวหน้าการประถมศึกษาอำเภอสังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดเขื่อน มีพฤติกรรมการปฏิบัติงานอยู่ในระดับ "มาก" ผลงานวิจัยของ วาสนา เตชอุดม (2528) สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ (2529) ประยูร ไต้ชัยภูมิ (2530) สมชาย สิงห์ยะบุศย์ (2532) และมนตรี แสนวิเศษ (2535) พบว่าพฤติกรรมการบริหารของผู้บริหารโรงเรียน ปฏิบัติอยู่ในระดับ "มาก"

จากการวิจัยที่พบว่าพฤติกรรมการปฏิบัติงานของหัวหน้าการประถมศึกษาอำเภอ โดยภาพรวมปฏิบัติอยู่ในระดับ "เหมาะสมดี" ทุกข้อนั้น น่าจะเป็นเพราะว่าตั้งแต่ปี 2525 เป็นต้นมา หัวหน้าการประถมศึกษาอำเภอ ได้รับการพัฒนาโดยผ่านกระบวนการฝึกอบรมจากสถาบันพัฒนาผู้บริหารการศึกษาของกระทรวงศึกษาธิการ และเมื่อพิจารณาข้อมูลการวิจัย ยังพบว่าสถานภาพกลุ่มตัวอย่าง หัวหน้าการประถมศึกษาอำเภอเป็นเพศชายทั้งหมด อายุระหว่าง 45-50 ปี มากที่สุด มีวุฒิปริญญาตรี ร้อยละ 54.17 สูงกว่าปริญญาตรี ร้อยละ 45.83 จากสถานภาพของกลุ่มตัวอย่างดังกล่าวนี้เป็นเครื่องชี้ว่าหัวหน้าการประถมศึกษาในจังหวัดนครราชสีมา ได้มีการพัฒนาตนเองโดยการศึกษาหาความรู้อยู่เสมอ จนมีคุณวุฒิสูงกว่าปริญญาตรีถึงร้อยละ 45.83 ซึ่งเป็นผลให้มีพฤติกรรมการปฏิบัติงานอยู่ในระดับ "เหมาะสมดี" ทุกข้อ

2) การประเมินพฤติกรรมการปฏิบัติตน ของหัวหน้าการประถมศึกษาอำเภอ พบว่าพฤติกรรมการปฏิบัติตนของหัวหน้าการประถมศึกษาอำเภอโดยภาพรวมอยู่ในระดับ "เหมาะสมดี" โดยเฉพาะอย่างยิ่งพฤติกรรมด้านการปฏิบัติตนด้านการแต่งกายมาปฏิบัติหน้าที่ราชการ สุกภาพเรียบร้อย ถูกกาลเทศะ อยู่ในระดับ "เหมาะสมดีมาก" ซึ่งสอดคล้องกับความคิดเห็นของ บรรจง ชูสกุลชาติ (2521) จีราวุธ พลมณี (2532) ที่ว่าครูที่ดีควรมีการแต่งกายที่สะอาด สุกภาพเรียบร้อยและเหมาะสมและผลงานวิจัยของ กองมาตรฐานวิชาชีพครู (2533) ที่พบว่าคุณลักษณะของครูตามจรรยาบรรณและวินัยตามระเบียบประเพณีของครู พ.ศ. 2526 ที่ได้จากการศึกษาคือความซื่อสัตย์ต่ออาชีพครู มีความยุติธรรมในการตัดสินผลการเรียน ยุติธรรมในการตัดสินปัญหา สุกภาพเรียบร้อย ยึดมั่นในศาสนา มีมนุษยสัมพันธ์ บำเพ็ญตนให้เป็นประโยชน์แก่ชุมชน และความสามัคคี

3) การประเมินพฤติกรรมด้านความสัมพันธ์กับบุคคลอื่น ของหัวหน้าการประถมศึกษาอำเภอ พบว่า พฤติกรรมด้านความสัมพันธ์กับบุคคลอื่นของหัวหน้าการประถมศึกษาอำเภอ โดยภาพรวมอยู่ในระดับ "เหมาะสมดี" ทุกข้อ เรียงตามลำดับค่าเฉลี่ยสูง 3 อันดับแรกดังนี้ ต้องรับผู้มาติดต่อด้วยความเป็นมิตร และไม่ถือตัว ปกครองบังคับบัญชาโดยยึดหลักพรหมวิหาร 4 คือ เมตตา กรุณา มุทิตา อุเบกขา และให้เกียรติ และเห็นความสำคัญของบุคลากรทุกระดับ สอดคล้องกับความคิดเห็นของ สมศักดิ์ ศรีมาโนชญ์ (2524) ที่ว่าครูควรมีความสามารถหรือทักษะในการสื่อความหมายติดต่อกับผู้อื่น รู้จักใช้วาจาศิลป์ให้เหมาะสมกับกาลเทศะ จีราวุธ พลมณี (2532) ที่ว่าครูที่ดีพึงประสงค์ต้องมีมนุษยสัมพันธ์กับนักเรียน ผู้ปกครองและเพื่อนครูผู้ร่วมงาน และผลงานวิจัยของ ลนธยา รักษากิจ (2532) พบว่า หัวหน้าการประถมศึกษาอำเภอมีพฤติกรรมความเป็นผู้นำแบบที่ยึดการประสานประโยชน์เป็นหลัก และแบบที่ยึดบุคคลเป็นหลักอยู่ในระดับ "มาก" ทวีวัฒน์ ปลื้มฤดี (2532) พบว่า พฤติกรรมการแสดงออกของหัวหน้าการประถมศึกษาอำเภอในความรักใคร่ผูกพันกับผู้ร่วมงานอยู่ในระดับ "สูง"

5.5.2 ขวัญกำลังใจของบุคลากรในสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอ

1) ความรู้สึกเป็นส่วนหนึ่งของหน่วยงาน การประเมินองค์ประกอบของขวัญกำลังใจด้านความรู้สึกเป็นส่วนหนึ่งของหน่วยงาน พบว่า โดยภาพรวมความรู้สึกเป็นส่วนหนึ่งของหน่วยงานบุคลากรในสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอ มีความพอใจอยู่ในระดับ "มาก" ยกเว้น การมีโอกาสดูเสนอข้อคิดเห็นเกี่ยวกับการกำหนดนโยบายของสำนักงาน มีความพอใจอยู่ในระดับ "ปานกลาง" ซึ่งสอดคล้องกับผลงานวิจัยของ อำนวย อุตตระพยอม (2525) พบว่า ขวัญของนักการภารโรงโรงเรียนมัธยมศึกษาสังกัดกรมสามัญศึกษาในเขตการศึกษา 8 อยู่ในระดับ "ค่อนข้างสูง" และผลงานวิจัยของ ปิใหม่ ประจักษ์วงศ์ (2532) ที่พบว่า ปัจจัยที่หัวหน้าการประถมศึกษาอำเภอในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ มีขวัญอยู่ในระดับ "สูง" ได้แก่ ความรู้สึกเป็นส่วนหนึ่งของหน่วยงาน

2) ความรู้สึกรับผิดชอบในหน้าที่ การประเมินองค์ประกอบของขวัญกำลังใจด้านความรู้สึกรับผิดชอบในหน้าที่ พบว่า โดยภาพรวมความรู้สึกรับผิดชอบ ในหน้าที่บุคลากรในสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอ มีความพอใจอยู่ในระดับ "มาก" ทุกข้อ ซึ่งสอดคล้องกับผลงานวิจัยของ อำนวย อุตตระพยอม (2525) พบว่า ขวัญในด้านความรู้สึกรับผิดชอบในหน้าที่ของนักการภารโรงโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญ

ศึกษาในเขตการศึกษา 8 อยู่ในระดับ "ค่อนข้างสูง" ระพิน สมุทรผ่อง (2526) พบว่า ขวัญในด้านความรู้สึกรับผิดชอบในหน้าที่ของลูกจ้างประจำในโรงเรียนมัธยมศึกษาสังกัดกรมสามัญศึกษาเขตการศึกษา 5 อยู่ในระดับ "สูง" ปิไหม่ ประจักษ์วงศ์ (2532) พบว่า ขวัญของหัวหน้าการประถมศึกษาอำเภอในภาคตะวันออกเฉียงเหนืออยู่ในระดับ "สูง" และผลงานวิจัยของประสพ รัตนคุณ (2533) ที่พบว่า ผู้ช่วยศึกษาธิการอำเภอในภาคตะวันออกเฉียงเหนือมีขวัญกำลังใจอยู่ในระดับ "สูง"

3) ความรู้สึกประสบผลสำเร็จ การประเมินองค์ประกอบของขวัญกำลังใจด้านความรู้สึกประสบผลสำเร็จ พบว่า โดยภาพรวมความรู้สึกประสบผลสำเร็จบุคลากรในสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอมีความพอใจอยู่ในระดับ "มาก" ทุกข้อ ซึ่งสอดคล้องกับผลงานวิจัยของ อำนวย อุตตระพยอม (2525) พบว่า ขวัญในด้านความรู้สึกประสบผลสำเร็จของนักการภารโรงโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษาในเขตการศึกษา 8 อยู่ในระดับ "ค่อนข้างสูง" ระพิน สมุทรผ่อง (2526) พบว่า ขวัญในด้านความรู้สึกประสบผลสำเร็จของลูกจ้างประจำในโรงเรียนมัธยมศึกษา เขตการศึกษา 5 อยู่ในระดับ "สูง" และผลงานวิจัยของ ปิไหม่ ประจักษ์วงศ์ (2532) ที่พบว่า ปัจจัยที่หัวหน้าการประถมศึกษาอำเภอในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ มีขวัญอยู่ในระดับ "สูง" ได้แก่ ความรู้สึกประสบผลสำเร็จ

4) ความรู้สึกมั่นคงในการทำงาน การประเมินองค์ประกอบของขวัญกำลังใจด้านความรู้สึกมั่นคงในการทำงาน พบว่า โดยภาพรวมความรู้สึกมั่นคงในการทำงานบุคลากรในสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอ มีความพอใจอยู่ในระดับ "มาก" ทุกข้อ ซึ่งสอดคล้องกับผลงานวิจัยของ ประสพ รัตนคุณ (2533) ที่พบว่า ขวัญกำลังใจของผู้ช่วยศึกษาธิการอำเภอ ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ในด้านความรู้สึกมั่นคงในการทำงานอยู่ในระดับ "สูง" ส่วน อำนวย อุตตระพยอม (2525) พบว่า ขวัญของนักการภารโรงโรงเรียนมัธยมศึกษา กรมสามัญศึกษาในเขตการศึกษา 8 ในด้านความมั่นคงในการทำงานอยู่ในระดับ "ค่อนข้างต่ำ" และ ปิไหม่ ประจักษ์วงศ์ (2532) พบว่า ปัจจัยที่หัวหน้าการประถมศึกษาอำเภอ ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ มีขวัญอยู่ในระดับ "ปานกลาง" ได้แก่ ความรู้สึกมั่นคงในการทำงาน

5) ความรู้สึกพอใจในการทำงาน การประเมินองค์ประกอบของขวัญกำลังใจด้านความรู้สึกพอใจในการทำงาน พบว่า โดยภาพรวมความรู้สึกพอใจในการทำงานบุคลากรในสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอมีความพอใจอยู่ในระดับ "มาก" ทุกข้อ ซึ่งสอดคล้องกับผลงานวิจัยของ มนูญ เอี่ยมวิสัย (2519) พบว่า ความรู้สึกภูมิใจและ

เห็นความสำคัญของงาน การมีส่วนร่วมในการทำงาน การได้รับการยอมรับนับถือและ
สัมพันธ์ภาพระหว่างครูกับผู้บริหาร มีผลต่อขวัญในการทำงานของครูสูง และปีใหม่
ประจักษ์วงศ์ (2532) ที่พบว่า ปัจจัยที่หัวหน้าการประถมศึกษาอำเภอในภาคตะวันออกเฉียง
เหนือมีขวัญอยู่ในระดับ "สูง" ได้แก่ ความรู้สึกพอใจในการทำงาน ส่วนอำนาจ
อุตตระพยอม (2525) พบว่า ขวัญในด้านความรู้สึกพอใจในการทำงานของนักการ
การโรงเรียนมัธยมศึกษาสังกัดกรมสามัญศึกษาในเขตการศึกษา 8 อยู่ในระดับ
"ปานกลาง"

6) ความสัมพันธ์ในหน่วยงาน การประเมินองค์ประกอบของขวัญกำลังใจด้าน
ความสัมพันธ์ในหน่วยงาน พบว่า โดยภาพรวมความสัมพันธ์ในหน่วยงาน บุคลากรใน
สำนักงานการประถมศึกษาอำเภอมีความพอใจอยู่ในระดับ "มาก" ทุกข้อ ซึ่งสอดคล้อง
กับผลงานวิจัยของ มานูญ เอี่ยมวิสัย (2519) พบว่า ความรู้สึกภูมิใจและเห็นความ
สำคัญของงาน การมีส่วนร่วมในการทำงาน การได้รับการยอมรับนับถือและสัมพันธ์ภาพ
ระหว่างครูกับผู้บริหาร มีผลต่อขวัญในการทำงานของครูสูง อำนวย อุตตระพยอม
(2525) พบว่าขวัญในด้านความสัมพันธ์ในหน่วยงานของนักการการโรงเรียนมัธยม
ศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษาในเขตการศึกษา 8 อยู่ในระดับ "สูง" และผลงานวิจัย
ของปีใหม่ ประจักษ์วงศ์ (2532) ที่พบว่า ปัจจัยที่หัวหน้าการประถมศึกษาอำเภอใน
ภาคตะวันออกเฉียงเหนือมีขวัญอยู่ในระดับ "สูง" ได้แก่ความสัมพันธ์ในหน่วยงาน

จากการวิจัยพบว่า องค์ประกอบของขวัญกำลังใจของบุคลากรในสำนักงานการ
ประถมศึกษาอำเภอ ทั้ง 6 ด้าน คือ ความรู้สึกเป็นส่วนหนึ่งของหน่วยงาน ความรู้สึก
รับผิดชอบในหน้าที่ ความรู้สึกประสพผลสำเร็จ ความรู้สึกมั่นคงในการทำงาน ความ
รู้สึกพอใจในการทำงาน และความสัมพันธ์ในหน่วยงาน บุคลากรมีความพอใจในระดับ
"มาก" ทุกด้าน น่าจะเป็นเพราะว่า หัวหน้าการประถมศึกษาอำเภอมีพฤติกรรมการ
บริหารงานอยู่ในระดับเหมาะสมดีจึงทำให้บุคลากรในสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอ
มีขวัญกำลังใจในทุกด้านอยู่ในระดับ "มาก" ซึ่งก็สอดคล้องกับผลงานวิจัยของ สมจิต
ภาชนะ (2530) เผ่า วัชรเมฆขลา (2531) วิยะดา รัตนเพชร (2531) พบว่า
ขวัญกำลังใจของครู โดยส่วนรวมอยู่ในระดับ "ดี" และผลงานวิจัยของ รุ่งโรจน์
ศรีนวลละออง (2530) วิจิต เอี่ยมเวหา (2531) ขจร วงศ์ศรีเผือก (2533)
พบว่า ขวัญกำลังใจของครูโดยส่วนรวมอยู่ในระดับ "สูง" ส่วนวิรเทพ สุวรรณสว่าง
(2528) พบว่า หัวหน้าการประถมศึกษาอำเภอและกิ่งอำเภอ ใน 14 จังหวัดภาคใต้
มีขวัญในการปฏิบัติงานอยู่ในระดับ "ปานกลาง"

5.5.3 การศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างพฤติกรรมการบริหารงานของหัวหน้าการประถมศึกษาอำเภอและขวัญกำลังใจของบุคลากร

พฤติกรรมการบริหารงานของ หัวหน้าการประถมศึกษาอำเภอ มีความสัมพันธ์กับขวัญกำลังใจของบุคลากร ในสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอ ในระดับสูงและเป็นการมีความสัมพันธ์ ในทางบวกอย่างมีนัยสำคัญ ซึ่งหมายความว่า ถ้าหัวหน้าการประถมศึกษาอำเภอ ได้แสดงพฤติกรรมการบริหารงานให้มากแล้ว ก็จะทำให้ขวัญกำลังใจของบุคลากรในสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอดีขึ้นด้วย ผลการวิจัยนี้มีส่วนใกล้เคียงกับผลงานวิจัยของ สมจิต ภาชนะ (2530) ที่วิจัยเกี่ยวกับการประเมินผู้บริหารโรงเรียน สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดชัยภูมิ พบว่า คุณลักษณะและพฤติกรรมผู้บริหารโรงเรียน มีความสัมพันธ์กับขวัญกำลังใจของครู ในระดับปานกลาง และได้อธิบายว่าพฤติกรรมผู้บริหาร ย่อมมีผลกระทบต่อพฤติกรรมของผู้ใต้บังคับบัญชา หรือผู้ร่วมงานไม่มากนักน้อยและ วิยะดา รัตนเพชร (2531) วิจัยเกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างสมรรถภาพและความเป็นผู้นำทางวิชาการของ ผู้บริหารกับขวัญกำลังใจของครู และคุณภาพของนักเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดขอนแก่น พบว่า พฤติกรรมการบริหารของผู้บริหารมีความสัมพันธ์กับขวัญกำลังใจของครูอยู่ในระดับ "ปานกลาง"

5.6 ข้อเสนอแนะ

5.6.1 ข้อเสนอแนะสำหรับ สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ

1) ปรับปรุงระบบและวิธีสรรหาบุคคล ที่จะเข้ารับการฝึกอบรม เพื่อแต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่งหัวหน้าการประถมศึกษาอำเภอ โดยให้ความสำคัญต่อคุณสมบัติในด้านการปฏิบัติงาน การปฏิบัติตนและการปฏิบัติต่อบุคคลอื่น ควบคู่ไปกับด้านความรู้ความสามารถอย่างละเอียด ๆ กัน

2) จัดให้มีการฝึกอบรมหัวหน้าการประถมศึกษาอำเภอและบุคลากรในสำนักงานอย่างต่อเนื่องและสม่ำเสมอ โดยคำนึงถึงขวัญกำลังใจเป็นสำคัญเพื่อพัฒนาพฤติกรรมการบริหารงาน และการปฏิบัติงานของบุคลากรในสำนักงานให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

3) ควรสนับสนุนงบประมาณให้จัดสร้างสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอเพื่อให้มีบริเวณภายในอาคารเพียงพอ สำหรับจัดเป็นห้องสมุด ใช้เป็นแหล่งศึกษาค้นคว้าของข้าราชการครูและบุคลากรในสำนักงานตามลำดับ

5.6.2 ข้อเสนอแนะสำหรับสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัด

- 1) ในการบริหารและการพัฒนาบุคลากร ควรคำนึงถึงขวัญกำลังใจเป็นสำคัญ
- 2) ควรให้การสนับสนุนของงบประมาณ จัดสร้างสำนักงานการประถมศึกษาเพื่อใช้ส่วนหนึ่งของสำนักงานจัดเป็นห้องสมุดสำหรับใช้เป็นแหล่งศึกษาค้นคว้า
- 3) ควรกำหนดเกณฑ์มาตรฐานขั้นต่ำ ของสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัด เพื่อใช้เป็นเกณฑ์กลาง สำหรับทุกสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอ ใช้เป็นแนวในการปฏิบัติงาน

5.6.3 ข้อเสนอแนะสำหรับสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอ

- 1) ควรส่งเสริมความก้าวหน้า ให้บุคลากรในสำนักงาน ทั้งที่เป็นข้าราชการพลเรือนและข้าราชการครูในสังกัดในด้านความรู้ ความสามารถด้านการปฏิบัติร่วมกันกับบุคคลอื่นหรือด้านอื่น ๆ
- 2) จัดทำค่าของงบประมาณ เพื่อสร้างสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอ ให้มีบริเวณภายในอาคารเพียงพอ สำหรับจัดทำห้องสมุด เพื่อใช้เป็นแหล่งศึกษาค้นคว้าของข้าราชการครูและบุคลากรในสำนักงาน
- 3) ควรกำหนดเกณฑ์มาตรฐานขั้นต่ำของสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอเพื่อเป็นเกณฑ์ขั้นต่ำสำหรับบุคลากรในสำนักงานใช้เป็นแนวในการปฏิบัติงาน

5.6.4 ข้อเสนอแนะสำหรับหัวหน้าการประถมศึกษาอำเภอ

- 1) ควรกำหนดแนวทางในการรักษาระดับพฤติกรรมการบริหารงานของหัวหน้าการประถมศึกษาอำเภอและขวัญกำลังใจของบุคลากรให้คงอยู่ในระดับนี้ตลอดไป
- 2) ควรเปิดโอกาสให้บุคลากรได้เสนอข้อคิดเห็น เกี่ยวกับการกำหนดนโยบายของสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอให้มากยิ่งขึ้น
- 3) ควรส่งเสริมให้บุคลากรในสำนักงานทุกคน ปกป้องและแก้ต่างแทนซึ่งกันและกันเมื่อมีข้อผิดพลาดเกิดขึ้น

5.6.5 ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

- 1) ควรเพิ่มจำนวนตัวอย่างประชากร ในกลุ่มตัวอย่างอื่น ๆ ของข้าราชการสังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดนครราชสีมา เช่น ผู้บริหารโรงเรียน ครูผู้สอนเพื่อจะได้ทราบระดับพฤติกรรมการบริหารงานของหัวหน้าการประถมศึกษาอำเภอ ขวัญกำลังใจของบุคลากร และความสัมพันธ์ระหว่างพฤติกรรมการบริหารงาน และขวัญกำลังใจ ของบุคลากรในสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอที่แท้จริง

2) ควรมีการวิจัยเปรียบเทียบเรื่องความสัมพันธ์ระหว่างพฤติกรรมการบริหารงานของหัวหน้าการประถมศึกษาอำเภอ และขวัญกำลังใจของบุคลากรในสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอในจังหวัดอื่น ๆ และในระดับเขตการศึกษาตามลำดับ